

2014-04-11

B E S L U T

Skandinavisk Kapitalförvaltning AB
genom styrelsens ordförande
Kungsgatan 48
111 35 Stockholm

FI Dnr 12-2335

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Återkallelse av tillstånd

Finansinspektionens beslut (att meddelas den 14 april 2014, kl. 08.00)

Finansinspektionen återkallar Skandinavisk Kapitalförvaltning AB:s (556848-0916) tillstånd att utöva försäkringsförmedling.

Beslutet gäller omedelbart.

(8 kap. 1 § och 10 kap. 1 § fjärde stycket lagen [2005:405] om försäkringsförmedling)

Hur man överklagar, se *bilaga 1*.

Sammanfattning

Skandinavisk Kapitalförvaltning AB (Skandinavisk Kapitalförvaltning eller bolaget) har tillstånd att utöva försäkringsförmedling enligt lagen (2005:405) om försäkringsförmedling.

Finansinspektionens undersökning visar att Skandinavisk Kapitalförvaltning har åsidosatt flera väsentliga kundskyddsregler.

Skandinavisk Kapitalförvaltning har låtit anställda som saknat tillräcklig kunskap och kompetens förmedla försäkringar och lämna rådgivning om finansiella instrument inom ramen för de förmedlade försäkringarna, och har därigenom brutit mot förutsättningarna för bolagets tillstånd att bedriva försäkringsförmedling. Bolaget har också brutit i sin skyldighet att inhämta tillräcklig information om sina kunder för att kunna anpassa rådgivningen efter den enskilda kundens önskemål och behov och har därmed riskerat att lämna rekommendationer som inte varit lämpliga för den enskilda kunden. Bolaget har genom detta åsidosatt god försäkringsförmedlingssed och sin omsorgsplikt gentemot kunderna. Skandinavisk Kapitalförvaltning har även åsidosatt skyldigheten att informera bolagets kunder om de ersättningar som bolaget

erhållit från tredje part och om sitt annullationsansvar i samband med försäkringsförmedlingen. Som en konsekvens av detta har kunderna inte getts möjlighet att fatta sina beslut utifrån ett rättvisande beslutsunderlag. Därutöver har bolaget brutit i skyldigheten att dokumentera dels vad som skett vid förmedlingstillfället, dels skälen för de rekommendationer som bolaget lämnat till sina kunder. Bolagets brister i denna del gör att det utifrån dokumentationsunderlaget inte varit möjligt att följa upp om bolagets kunder har rekommenderats produkter som varit lämpliga för dem.

Sammantaget finner Finansinspektionen att Skandinavisk Kapitalförvaltning inte uppfyllt de krav som ställs på ett bolag som utövar försäkringsförmedling. Bolagets överträdelser har varit av sådan art och omfattning att något annat ingripande än återkallelse av tillståndet inte kan komma i fråga. Detta gäller trots de åtgärder som bolaget vidtagit för att komma till rätta med bristerna. Finansinspektionen återkallar därför Skandinavisk Kapitalförvaltnings tillstånd att utöva försäkringsförmedling.

Eftersom bolagets nuvarande och presumtiva kunder kan drabbas negativt om verksamheten tillåts fortsätta, ska beslutet gälla omedelbart.

1 Bakgrund

1.1 Ärendet

Som ett led i Finansinspektionens undersökning av komplicerade produkter har Finansinspektionen genomfört en undersökning av Skandinavisk Kapitalförvaltning. Syftet med undersökningen var att kontrollera om bolaget uppfyllde tillämpliga regler i lagen (2005:405) om försäkringsförmedling (LFF) och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2005:11) om försäkringsförmedling (förmedlarföreskrifterna).

Inom ramen för undersökningen har Finansinspektionen i maj 2013 inhämtat kundakter för 28 av bolagets kunder (27 privatpersoner och ett fåmansbolag) samt uppgifter om kunskap och kompetens avseende vissa av de personer som har förmedlat försäkringar och lämnat rådgivning om finansiella instrument för bolagets räkning. Bolaget har också skriftligen lämnat uppgifter i ärendet.

Skandinavisk Kapitalförvaltning gavs den 24 januari 2014 tillfälle att yttra sig över de iakttagelser och preliminära bedömningar som Finansinspektionen gjort. Bolaget informerades även om att Finansinspektionen övervägde ett ingripande. Därutöver gavs Skandinavisk Kapitalförvaltning den 24 februari 2014 tillfälle att inkomma med ett kompletterande yttrande i ärendet. Bolaget yttrade sig skriftligt den 14 och den 28 februari 2014 och lämnade uppgifter muntligt vid ett särskilt sammanträde den 12 mars 2014.

1.2 Om Skandinavisk Kapitalförvaltning

Skandinavisk Kapitalförvaltning har sedan den 9 maj 2011 tillstånd att utöva försäkringsförmedling inom samtliga livförsäkringsklasser. Bolaget var mellan maj 2012 och november 2013 anknutet ombud till värdepappersbolaget Oak Capital AB. Sedan den 22 januari 2014 driver Skandinavisk Kapitalförvaltning investeringsrådgivning som anknutet ombud till värdepappersbolaget Fair Investments Sweden AB.

Skandinavisk Kapitalförvaltning ägs till hälften var av bolagets styrelseordförande AA och försäkringsförmedlaren BB, som fram till den 8 april 2014 var verkställande direktör. Sedan den 9 april 2014 har bolaget en ny verkställande direktör. Bolaget har sitt huvudkontor i Stockholm och hade i juni 2013 drygt 320 kunder. Under räkenskapsåret 2012 uppgick Skandinavisk Kapitalförvaltnings omsättning till 6 971 188 kr med ett resultat efter skatt om ca 6 000 kr.

Under den period som Finansinspektionens prövning avser utgjordes Skandinavisk Kapitalförvaltnings verksamhet huvudsakligen av försäkringsförmedling och rådgivning om finansiella instrument inom ramen för de förmedlade försäkringarna. Enligt Skandinavisk Kapitalförvaltning består bolagets verksamhet sedan januari 2014 huvudsakligen av investeringsrådgivning som anknutet ombud till Fair Investments Sweden AB. Bolaget erbjuder, enligt egen uppgift, fortfarande försäkringsförmedling till sina kunder, dock endast till befintliga kunder som redan tecknat depåförsäkring.

Bolagets verksamhet som anknutet ombud till Oak Capital AB och Fair Investments Sweden AB omfattas inte av undersökningen.

2 Tillämpliga bestämmelser

I ärendet aktualiseras ett antal olika bestämmelser om krav på försäkringsförmedlares kunskap och kompetens, informationsskyldighet, inhämtande av information och dokumentation samt skyldighet att iaktta god försäkringsförmedlingssed. Finansinspektionen redogör i *bilaga 2* för de bestämmelser som tillämpats vid prövningen av de frågor som behandlas i detta beslut.

3 Finansinspektionens bedömning

3.1 Försäkringsförmedlarnas kunskap och kompetens

Av 2 kap. 6 § 4 LFF med hänvisning till 2 kap. 5 § 3 LFF framgår att en förutsättning för att ett företag ska få tillstånd att utöva försäkringsförmedling är att de anställda som ska förmedla försäkringar för företagets räkning har lämplig kunskap och kompetens för den verksamhet som ska utövas. Kraven på kunskap och kompetens preciseras närmare i 2 kap. 1–12 §§ förmedlarföreskrifterna och

avser både de försäkringar som förmedlas och de finansiella instrument som förmedlaren lämnar rådgivning om inom ramen för försäkringarna.

Vid granskningen av de kundakter som hämtats in i undersökningen uppmärksammade Finansinspektionen att CC (vid sju tillfällen), DD (vid tre tillfällen) och EE (vid fyra tillfällen) antecknats som rådgivare tillsammans med antingen BB eller FF. Finansinspektionen uppmärksammade även att FF:s och BB:s namn angetts under raden för rådgivarens namn samt i vissa fall med bläckpenna av annan färg än den som använts för att skriva namnen CC, DD eller EE.

Då varken CC, DD eller EE var anställda som försäkringsförmedlare vid de aktuella rådgivningstillfällena (CC och DD var anställda investeringsrådgivare inom ramen för bolagets verksamhet som anknutet ombud till Oak Capital AB och EE var anställd som assistent) kontaktade Finansinspektionen elva av kunderna för att kontrollera vilka rådgivare dessa hade träffat i samband med rådgivningen. Samtliga kunder uppgav därvid att de endast träffat antingen CC, DD eller EE.

Skandinavisk Kapitalförvaltning har vid det sammanträde som hölls med bolaget den 12 mars 2014 lämnat en beskrivning av hur rådgivningen till de aktuella kunderna gått till. Bolaget har därvid uppgett att kunderna vid ett första rådgivningsmöte träffat någon av investeringsrådgivarna CC eller DD eller assistenten EE. Vid detta möte har, enligt bolaget, den aktuella investeringsrådgivaren/assistenten gått igenom kundens privatekonomi, tillgångar och skulder samt gjort en behovsanalys och fastställt kundens riskprofil. Därefter har bolaget träffat kunderna vid ett andra möte där kunden informerats om den försäkringsrådgivare som är ansvarig för försäkringsförmedlingen. I de flesta fall har denne, enligt bolaget, även presenterat sig för kunden. Vid det andra rådgivningsmötet har kunderna även fått råd om att vidta en viss placeringslösning. Enligt bolaget har råden lämnats av den investeringsrådgivare/assistent (d.v.s. någon av CC, DD eller EE) som deltagit på mötet. I de fall kunden accepterat rådet har investeringsrådgivaren/assistenten dokumenterat skälen för rådet samt undertecknat rådgivningsprotokollet tillsammans med kunden, varefter affären, enligt bolaget, har ingåtts. Den ansvarige försäkringsförmedlaren, d.v.s. BB eller FF, har först efter det att affären genomförts gått igenom kunddokumentationen och godkänt affären.

Mot bakgrund av det som anges ovan anser Finansinspektionen att det är klarlagt att CC (vid åtminstone 6 tillfällen), DD (vid åtminstone 2 tillfällen) och EE (vid åtminstone 3 tillfällen) för bolagets räkning har förmedlat försäkringar och lämnat rådgivning om finansiella instrument inom ramen för de förmedlade försäkringarna. Att BB eller FF i efterhand gått igenom kunddokumentationen och godkänt de råd som lämnats till kunderna innebär inte att det är de som skött förmedlingen och ändrar alltså inte Finansinspektionens bedömning.

Av Finansinspektionens undersökning framgår att CC och DD vid de aktuella rådgivningstillfällena inte hade avlagt kunskapstest som visar att de hade kun-

skap om försäkringsförmedlarens roll och ansvar, internationell försäkring, lagen om finansiell rådgivning till konsumenter samt livförsäkringsteknik.

Finansinspektionen bedömer därför att CC och DD för bolagets räkning har förmedlat försäkringar och lämnat rådgivning om finansiella instrument inom ramen för försäkringarna utan att uppfylla kraven i 2 kap. 6 § 1 och 4 förmedlarföreskrifterna, samt kraven i 2 kap. 7 § 1 och 8 förmedlarföreskrifterna.

Därutöver bedömer Finansinspektionen att CC har förmedlat kapitalförsäkringar utan att uppfylla kravet på praktisk erfarenhet enligt 2 kap. 13 § förmedlarföreskrifterna. Denna bestämmelse ställer krav på att förmedlaren ska ha praktisk erfarenhet som är anpassad till den verksamhet som bedrivs och till de försäkringar som ska förmedlas. Av de allmänna råden som är knutna till bestämmelsen framgår bland annat att vid bedömningen bör hänsyn tas dels till om rådgivningen avser komplicerade produkter, dels till om det är livförsäkringar som ska förmedlas. Hänsyn bör även tas till vilka kundkategorier som förmedlingen ska avse. Det framgår vidare att den som ska förmedla försäkringar som sin huvudsakliga yrkesverksamhet bör ha arbetat i minst två år med sådana arbetsuppgifter under kvalificerad handledning. Det framgår inte av granskat material att CC har sådan praktisk erfarenhet som avses i föreskriftsbestämmelsen och i de allmänna råden. Skandinavisk Kapitalförvaltning har i yttrandet uppgett att CC har mer än tio års erfarenhet från den finansiella marknaden och att han tidigare arbetat med institutionell förvaltning med innehåll av strukturerade produkter. Bolaget får därmed anses göra gällande att CC genom denna erfarenhet uppfyller kravet i 2 kap. 13 § förmedlarföreskrifterna. Som framgår av den aktuella bestämmelsen ska en försäkringsförmedlare ha sådan praktisk erfarenhet som är anpassad till den verksamhet som bedrivs och till de försäkringar som ska förmedlas. Detta innebär, enligt Finansinspektionens uppfattning, att en förmedlare som ska förmedla livförsäkringar måste ha praktisk erfarenhet både av de försäkringar som förmedlas och de finansiella instrument som förmedlaren lämnar rådgivning om inom ramen för försäkringarna. Eftersom CC inte har någon praktisk erfarenhet av att förmedla livförsäkringar har han, enligt Finansinspektionen, inte uppfyllt kraven i 2 kap. 13 § förmedlarföreskrifterna.

Av Finansinspektionens undersökning framkommer vidare att EE vid de aktuella rådgivningstillfällena inte hade avlagt kunskapstest som visar att han hade kunskap om juridik, ekonomi, internationell försäkring, lagen om finansiell rådgivning till konsumenter, finansiell ekonomi, lagstadgad försäkring, försäkring enligt avtal, försäkringsformer, livförsäkringsteknik, associationsformer och riskbedömning. Finansinspektionen bedömer därför att EE för bolagets räkning har förmedlat försäkringar och lämnat rådgivning om finansiella instrument inom ramen för de förmedlade försäkringarna utan att uppfylla kraven i 2 kap. 6 § 2–4 förmedlarföreskrifterna samt kraven i 2 kap. 7 § 1, 3–10 förmedlarföreskrifterna.

Sammantaget bedömer Finansinspektionen att Skandinavisk Kapitalförvaltning inte har uppfyllt sin skyldighet enligt 2 kap. 1 § förmedlarföreskrifterna att se till att de som förmedlat försäkringar för bolagets räkning har haft den kunskap och kompetens som krävs. Vidare har Skandinavisk Kapitalförvaltning brutit i sin skyldighet att se till att CC har haft tillräcklig praktisk erfarenhet enligt 2 kap. 13

§ föreskrifterna. Bolaget har därmed inte uppfyllt de förutsättningar för tillstånd att utöva försäkringsförmedling som framgår av 2 kap. 6 § 4 LFF.

3.2 God försäkringsförmedlingssed och dokumentationsskyldighet

3.2.1 Allmänt om god försäkringsförmedlingssed och dokumentationsskyldighet

Det åligger en försäkringsförmedlare enligt 5 kap. 4 § första stycket LFF att i sin verksamhet iaktta god försäkringsförmedlingssed och med tillbörlig omsorg tillvarata kundens intressen.

Av kravet på att en försäkringsförmedlare ska iaktta god försäkringsförmedlings-sed följer bland annat att försäkringsförmedlaren, enligt 5 kap. 4 § andra stycket LFF, är skyldig att anpassa sin rådgivning efter kundens önskemål och behov samt rekommendera lösningar som är lämpliga för kunden. Bestämmelsen har utformats för att uppfylla kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/92/EG) av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling (direktivet) och med förebild från 5 § lagen (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter (rådgivningslagen) (Se prop. 2004/05:133 s. 99 f.).

Av förarbetena till rådgivningslagen framgår att skyldigheten att anpassa rådgivningen innebär att rådgivaren är skyldig att anpassa rådgivningen till kundens kunskapsnivå och möjlighet att tillgodogöra sig rådgivarens resonemang. De råd som lämnas ska vara anpassade till kundens behov, önskemål och förutsättningar. För att kunna åstadkomma en sådan anpassning måste rådgivaren sätta sig in i kundens förkunskaper, ekonomiska och andra förhållanden (till exempel familjeförhållanden), önskemål och syfte med placeringen samt riskbenägenhet. Rådgivaren ska därefter mot bakgrund av en helhetsbedömning endast rekommendera lösningar som kan anses vara lämpliga för kunden (se prop. 2002/03:133 s. 26). Som nämnts ovan har bestämmelserna om försäkringsförmedlares skyldigheter vid förmedling av försäkringar utformas på ett sådant sätt att intentionerna bakom såväl rådgivningslagen som direktivet uppfylls. Uttalandena i förarbetena till rådgivningslagen om innebörden av skyldigheten att anpassa rådgivningen till kundens behov bör därför enligt Finansinspektionens mening kunna tjäna som utgångspunkt även för bedömningen av försäkringsförmedlares skyldighet enligt 5 kap. 4 § andra stycket LFF.

Försäkringsförmedlare är enligt 6 kap. 6 § LFF skyldiga att dokumentera vad som förekommit vid förmedlingstillfället. Som framgår av 7 kap. 2 och 3 §§ förmedlarföreskrifterna ska dokumentationen bland annat innehålla uppgift om kundens önskemål eller behov. Dokumentationen ska även innehålla skälen för varje råd som lämnas till kunden.

Även kravet i 6 kap. 6 § LFF anknyter till den reglering som finns i rådgivningslagen (se prop. 2004/05:133 s. 105). Av förarbetena till rådgivningslagen framgår att syftet med dokumentationen är att det i efterhand ska gå att avgöra på

vilka grunder som rådgivaren lämnat sina råd samt bedöma rådgivningens kvalitet. Dokumentationen måste därför ge en rättvisande bild av vad som skett vid rådgivningstillfället (se prop. 2002/03:133 s. 23). Samma syfte får anses gälla för försäkringsförmedlares dokumentationsskyldighet. Enligt Finansinspektionen måste det på basis av dokumentationen gå att avgöra om förmedlaren gett kunden råd som varit anpassade till kundens ekonomiska och personliga förhållanden samt om råden varit avpassade efter kundens riskbenägenhet och placeringshorisont.

Om förmedlaren har lämnat rådgivning om komplexa och riskfyllda strukturerade produkter, såsom autocall-produkter eller hävstångscertifikat, ställs det enligt Finansinspektionen särskilt höga krav på den information som förmedlaren inhämtat om kunderna och det är särskilt viktigt att det är möjligt att i efterhand följa upp rådgivningen och avgöra på vilka grunder som förmedlaren har lämnat sitt råd.

3.2.2 God försäkringsförmedlingssed samt dokumentation av information om kundens förkunskaper

Som framgår av föregående avsnitt har Skandinavisk Kapitalförvaltning haft en skyldighet att inhämta uppgifter om kunderna för att kunna anpassa sin rådgivning (enligt 5 kap. 4 § andra stycket LFF) samt en skyldighet att dokumentera vad som förekommit vid förmedlingstillfället (enligt 6 kap. 6 § LFF och 7 kap. 2 § förmedlarföreskrifterna).

Av Finansinspektionens undersökning framgår att Skandinavisk Kapitalförvaltning har inhämtat information om kundernas förkunskaper bl.a. genom att kunderna i ett rådgivningsprotokoll fått ange vilka instrument kunden tidigare har handlat med. Kunderna har angett om de tidigare handlat med aktier, kapital-skyddade strukturerade produkter, optioner, terminer, aktiefonder, räntefonder, investeringscertifikat, hedgefonder, obligationer samt, andra räntebärande instrument. Någon ytterligare information om kundernas förkunskaper har inte dokumenterats i de granskade kundakterna.

Skandinavisk Kapitalförvaltning har inte i något fall inhämtat information om kundernas förkunskaper om autocall-produkter och hävstångscertifikat. Detta trots att 17 av de kunder vars kundakter Finansinspektionen har granskat har rekommenderats att investera i autocall-produkter och att lika många kunder har rekommenderats att investera i hävstångscertifikat. Hävstångscertifikat och autocall-produkter är komplicerade och riskfyllda finansiella instrument och en kund kan inte förutsättas ha kunskap om hur dessa produkter fungerar eller vilka risker som produkterna generellt eller specifikt är förknippade med. En försäkringsförmedlare som lämnar rådgivning om hävstångscertifikat och autocall-produkter till konsumenter måste således kontrollera och dokumentera kundens förkunskaper om just dessa produkter för att kunna anpassa sin rådgivning och förvissa sig om att kunden förstått riskerna med investeringen.

Skandinavisk Kapitalförvaltning har i sitt yttrande inte lämnat någon förklaring till varför bolaget inte inhämtat information om kundernas förkunskaper av hävstångscertifikat och autocall-produkter. Bolaget har anfört att hävstångscertifikat har rekommenderats i relativt liten omfattning. Bolaget har vidare anfört att det är en grundregel i bolaget att en kund maximalt får investera 10 procent av sitt kapital i ett hävstångscertifikat under förutsättning att minst 60 procent ligger i en produkt med kapitalskydd till 100 procent.

Enligt Finansinspektionens bedömning har Skandinavisk Kapitalförvaltning, i de fall bolaget lämnat rådgivning om hävstångscertifikat och autocall-produkter, inte inhämtat tillräckliga uppgifter om kundernas förkunskaper om dessa produkter för att kunna anpassa sin rådgivning efter den enskilde kundens kunskapsnivå. Vad Skandinavisk Kapitalförvaltning har anfört om att bolaget endast rekommenderat hävstångscertifikat i en relativt liten omfattning innebär inte att bolaget har saknat en skyldighet att inhämta tillräckliga uppgifter om kundernas förkunskaper om produkten och ändrar därmed inte Finansinspektionens bedömning.

Mot bakgrund av det som anges ovan finner Finansinspektionen att Skandinavisk Kapitalförvaltning har åsidosatt vad som ålegat bolaget enligt 5 kap. 4 § andra stycket första meningen LFF och därmed åsidosatt sin skyldighet att iakta god försäkringsförmedlingssed och med tillbörlig omsorg ta tillvara kundernas intressen enligt första stycket samma paragraf. Brister i en försäkringsförmedlars kartläggning av kunderna ökar risken för att förmedlaren lämnar rekommendationer som inte är lämpliga för den enskilda kunden. Eftersom bolaget inte inhämtat nödvändiga uppgifter har bolaget, enligt Finansinspektionens bedömning, inte heller kunnat leva upp till sin dokumentationsskyldighet enligt 7 kap. 2 § förmedlarföreskrifterna i denna del. Bristerna innebär också att det är svårt för Finansinspektionen att följa upp om bolagets kunder har rekommenderats produkter som varit lämpliga för dem.

3.2.3 Dokumentation av skälen för rådgivningen

En försäkringsförmedlare ska enligt 7 kap. 3 § förmedlarföreskrifterna dokumentera skälen för varje råd som lämnas till kunderna. Syftet med att dokumentera skälen är, som redogjorts för i avsnitt 3.2.1, att det i efterhand ska gå att avgöra på vilka grunder som förmedlaren lämnat sina råd samt bedöma kvaliteten på rådgivningen.

Undersökningen visar att samtliga kunder vars kundakter Finansinspektionen har granskat har rekommenderats att investera i strukturerade produkter. I många av de granskade kundakterna har bolaget överhuvudtaget inte dokumenterat några skäl för sina råd. I en övervägande del av kundakterna har bolaget inte dokumenterat tillräckliga skäl till varför kunden rekommenderats att investera i en specifik strukturerad produkt. Bolaget har som skäl för råden exempelvis angett: ”kunden vill ha en stabil portfölj med bra investeringsmöjligheter och även aktiv förvaltning”, ”kunden är missnöjd med sin befintliga rådgivare”,

”intressanta marknader med bra villkor”, ”utav det utbud som finns samt villkor rekommenderar jag ovanstående placeringar”.

Av de 28 granskade kundakterna framgår att tre kunder redan har haft en försäkring vid rådgivningstillfället. Resterande 25 kunder har fått rådet att teckna en kapitalförsäkring hos Skandia. För 19 av de kunder som fått rådet att teckna kapitalförsäkring hos Skandia har bolaget som skäl för råden angett att kunden önskat en annan skattelösning. I resterande sex kundakter har inget skäl angetts överhuvudtaget. Inte i någon av de 25 kundakterna framgår således varför kunden fått rådet att teckna en försäkring hos just Skandia. Enligt Finansinspektionen går det inte av den nedtecknade informationen att avgöra på vilka grunder förmedlaren lämnat de aktuella råden, eller bedöma det rimliga i att kunderna rekommenderats att teckna kapitalförsäkringar från Skandia.

Skandinavisk Kapitalförvaltning har i yttrandet medgett att bolaget inte tillräckligt tydligt har dokumenterat skälen till varför kunderna har rekommenderats att teckna en viss försäkring. Bolaget har vidare uppgett att det ofta rekommenderat kunderna att teckna försäkring i Skandia då bolaget bedömt att detta har haft fördelar för kunden. Enligt bolaget är detta något som de flesta kunderna har varit positiva till eftersom många av kunderna sedan tidigare varit kunder i eller haft en relation till Skandia.

Sammantaget bedömer Finansinspektionen att de skäl som Skandinavisk Kapitalförvaltning har dokumenterat för de råd som lämnats, i en övervägande del av de granskade kundakterna, är allt för allmänt hållna och intetsägande för att kunna ligga till grund för en bedömning av rådgivningens kvalitet. Den omständigheten att bolaget ansett sig ha skäl för att rekommendera sina kunder att teckna försäkringar i Skandia saknar betydelse i frågan om bolaget varit skyldigt att dokumentera skälen för de råd som lämnats till kunderna.

Finansinspektionen finner mot angiven bakgrund att bolaget inte har uppfyllt dokumentationsskyldigheten i 6 kap. 6 § LFF och 7 kap. 3 § förmedlarföreskrifterna. Även dessa brister har försvårat Finansinspektionens uppföljning av om bolagets kunder har rekommenderats produkter som varit lämpliga för dem.

3.3 Information om ersättningar

Av 6 kap. 1 § 5 LFF följer att en försäkringsförmedlare innan ett försäkringsavtal ingås ska lämna information till kunden om priset för försäkringsförmedlingen eller grunderna för hur priset bestäms och om provision eller annan ersättning kan förväntas bli betald av annan än kunden. Närmare bestämmelser om informationsskyldigheten finns i 6 kap. 5–11 §§ förmedlarföreskrifterna.

När förmedlaren får ersättning från försäkringsgivaren då ett försäkringsavtal ingås ska information ges om storleken på ersättningen, det vill säga ersättningen ska specificeras i form av ett belopp angett i siffror. När förmedlaren får ersättning från försäkringsgivaren under försäkringstiden ska informationen i stället avse grunderna för hur ersättningen bestäms. Om försäkringsgivaren har

rätt att få tillbaka hela eller del av ersättningen om försäkringstagaren slutar att betala den avtalade premien ska förmedlaren informera kunden om detta samt ange inom vilken tid denna rätt gäller och hur stor del av ersättningen som försäkringsgivaren har rätt att få tillbaka. Om förmedlaren får ersättning från annan än kunden eller försäkringsgivaren ska information lämnas om ersättningens storlek eller, om detta inte är möjligt, grunderna för hur ersättningen bestäms.

Finansinspektionens undersökning visar att Skandinavisk Kapitalförvaltning har fått ersättning från försäkringsgivare när bolaget har förmedlat engångsbetald kapitalförsäkring till sina kunder. Bolaget har erhållit ersättning såväl vid nyteckning av försäkringar som löpande baserat på värdet av försäkringen eller på premier som betalas in under försäkringstiden. I samband med försäkringsförmedlingen har bolaget även erhållit ersättning från arrangörer av strukturerade produkter som rekommenderats inom ramen för försäkringarna. Av undersökningen framgår bland annat att bolaget, när det förmedlar hävstångscertifikat arrangerade av Oak Capital AB som placerats i kapitalförsäkring hos Skandia, erhåller en sammanlagd ersättning som uppgår till 27,5 procent av det belopp kunden investerat. Vid förmedling av andra strukturerade produkter uppgår ersättningen normalt till mellan tre och fyra procent av det belopp kunden investerat.

Skandinavisk Kapitalförvaltning har informerat kunderna om de ersättningar som bolaget får i samband med försäkringsförmedlingen genom ett informationsblad som lämnats till kunderna i samband med rådgivningen. Det framkommer inte av de granskade kundakterna att Skandinavisk Kapitalförvaltning har lämnat någon ytterligare information till kunderna om de ersättningar som bolaget får i samband med försäkringsförmedlingen.

När det gäller den ersättning bolaget erhåller från försäkringsgivare när försäkringsavtalet ingås framgår av informationsbladet endast att bolaget erhåller en investeringsavgift samt upp till 3,5 procent av värdet på insatt premie. Bolaget har således i informationsbladet inte redovisat storleken på den ersättning som bolaget får vid nyteckning av försäkringar.

Vad gäller den ersättning som Skandinavisk Kapitalförvaltning erhåller från försäkringsgivarna under försäkringstiden anges i informationsbladet att bolaget erhåller löpande ersättning med 0,3–0,5 procent av försäkringens värde, samt med upp till 3,5 procent av värdet av de premier som betalas in under försäkringstiden. Inte i något fall anges vilka intervall eller procentsatser som gäller för vilka försäkringar eller försäkringsgivare. Bolaget har därmed enligt Finansinspektionen inte tillräckligt tydligt redovisat grunderna för hur ersättningen bestäms.

Skandinavisk Kapitalförvaltning har i informationsbladet även lämnat information om bolagets annullationsansvar (det vill säga skyldigheten att betala tillbaka erhållen ersättning till försäkringsgivaren om försäkringstagaren helt eller delvis slutar att betala avtalad premie). I informationsbladet har bolaget emellertid endast lämnat en generell beskrivning av bolagets ansvar i denna del. Inte i något

fall har bolaget lämnat information om hur stor del av ersättningen försäkringsgivaren har rätt att få tillbaka.

Information om den ersättning som bolaget erhållit från arrangörerna av strukturerade produkter som rekommenderats inom ramen för tecknade försäkringar saknas helt i samtliga granskade kundakter.

Skandinavisk Kapitalförvaltning har i sitt yttrande uppgett att bolaget försökt att vara tydlig med den information som lämnas till kunderna och att bolaget inte försökt att undanhålla kunderna någon information.

Av undersökningen framgår att Skandinavisk Kapitalförvaltning i flera avseenden har brustit i sin skyldighet att informera kunderna om den ersättning som bolaget får från försäkringsgivare och arrangörer av strukturerade produkter. Bolaget har även brustit i sin skyldighet att informera kunderna om sitt annullationsansvar i enlighet med gällande regler. Finansinspektionen finner därför att Skandinavisk Kapitalförvaltning har överträtt såväl 6 kap. 1 § 5 LFF som 6 kap. 8, 9 och 11 §§ förmedlarföreskrifterna. Tydlig information om bolagets ersättningar är en förutsättning för att kunden ska kunna fatta välgrundade investeringsbeslut och förstå vilka bakomliggande incitament som kan påverka förmedlarens rådgivning, exempelvis i form av provisioner för förmedlingen. Utan tydlig information om förmedlarens ersättning riskerar kundskyddet att urholkas.

4 Övervägande om ingripande

4.1 Tillämpliga bestämmelser

Finansinspektionen ska enligt 8 kap. 1 § LFF ingripa om en försäkringsförmedlare har åsidosatt sina skyldigheter enligt LFF eller andra författningar som reglerar försäkringsförmedlarens verksamhet eller föreskrifter som meddelats med stöd av dessa författningar. Finansinspektionen ska då utfärda ett föreläggande att vidta åtgärd inom viss tid, ett förbud att verkställa beslut eller en anmärkning. Om överträdelsen är allvarlig ska Finansinspektionen återkalla försäkringsförmedlarens tillstånd eller, om det är tillräckligt, meddela en varning. Finansinspektionen får avstå från ingripande om en överträdelse är ringa eller ursäktlig, om försäkringsförmedlaren gör rättelse eller om någon annan myndighet har vidtagit åtgärder mot försäkringsförmedlaren och dessa åtgärder bedöms tillräckliga.

Om en försäkringsförmedlare har meddelats beslut om anmärkning eller varning får Finansinspektionen enligt 8 kap. 12 § LFF besluta att förmedlaren ska betala en straffavgift.

Straffavgiften ska enligt 8 kap. 13 § LFF uppgå till minst 5 000 kronor och högst 50 miljoner kronor. Avgiften får inte överstiga 10 procent av försäkringsförmedlarens omsättning närmast föregående räkenskapsår.

4.2 Bedömning av överträdelserna och val av ingripande

De regler som Skandinavisk Kapitalförvaltning har överträtt syftar till att åstadkomma ett fullgott kundskydd. En central del i detta kundskydd är att säkerställa att kunderna får råd som är anpassade till deras önskemål och behov och som därmed är lämpliga för dem. En grundförutsättning för att en försäkringsförmedlare ska kunna anpassa rådgivningen efter kundens önskemål och behov är att de personer som lämnar råden har tillräcklig kunskap och kompetens om de försäkringslösningar och de produkter som erbjuds kunden. Kunderna måste således kunna utgå från att den som lämnar råd för försäkringsförmedlaren har nödvändiga yrkeskunskaper (se prop. 2004/05:133 s. 64). Detta blir särskilt viktigt när försäkringsförmedlaren lämnar råd till konsumenter om produkter som är både komplexa och riskfyllda.

Genom att låta anställda som saknat tillräcklig kunskap och kompetens förmedla försäkringar och lämna rådgivning om finansiella instrument inom ramen för försäkringarna har Skandinavisk Kapitalförvaltning utsatt sina kunder för en betydande risk att investera i produkter och försäkringslösningar som inte varit lämpliga för dem. Risker har ytterligare förstärkts av att bolaget har förmedlat både komplexa och riskfyllda produkter utan att ha inhämtat tillräcklig information om kundernas förkunskaper av dessa produkter. De brister bolaget belagts med i denna del är, enligt Finansinspektionens uppfattning, mycket allvarliga och innebär att bolaget inte har iakttagit god försäkringsförmedlings- och inte heller med tillbörlig omsorg tagit tillvara sina kunders intressen. Eftersom bolaget även brustit i att dokumentera skälen för de råd det lämnat kunderna har det inte varit möjligt för Finansinspektionen eller kunderna att i efterhand kontrollera om de produkter som rekommenderats har varit lämpliga.

Till detta kommer att Skandinavisk Kapitalförvaltning i flera avseenden har brustit i sin skyldighet att informera kunderna om den ersättning som bolaget fått för försäkringsförmedlingen. Bristande information om ersättningar medför att kunderna inte ges möjlighet att fatta sina investeringsbeslut utifrån ett rättvisande underlag. Det möjliggör även för försäkringsförmedlare att utnyttja sitt informationsövertag och att maximera sina egna intäkter till nackdel för kunden. Även de brister Skandinavisk Kapitalförvaltning har haft i denna del är således allvarliga, särskilt mot bakgrund av att det funnits starka incitament för Skandinavisk Kapitalförvaltning att rekommendera vissa produkter, nämligen hävstångscertifikat från Oak Capital AB, på grund av att bolaget erhållit en särskilt hög ersättning för dessa.

Skandinavisk Kapitalförvaltnings överträdelser har, enligt Finansinspektionens bedömning, varit av sådan art och omfattning att det finns skäl att återkalla bolagets tillstånd. Frågan är då om det skulle vara tillräckligt att endast meddela bolaget en varning. I förarbetena överlämnas det i huvudsak till Finansinspektionen att välja vilken åtgärd som är lämplig i det enskilda fallet. Det framgår dock att det främst är graden av allvarlighet som ska vara avgörande för vilken åtgärd som väljs. Det framgår vidare att varning kan användas när förutsättningarna för återkallelse i och för sig föreligger men varning framstår som en tillräcklig åt-

gärd. Omständigheter som kan göra att varning i det enskilda fallet framstår som tillräckligt är till exempel att försäkringsförmedlaren inte kan befaras upprepa överträdelsen eller att förmedlaren inte förstod bättre när överträdelsen skedde. (Se prop. 2004/05:133 s. 129 och 161).

Skandinavisk Kapitalförvaltning har redogjort för ett antal åtgärder som bolaget har vidtagit för att komma tillrätta med de brister som funnits i verksamheten. Bolaget har bland annat uppgett att det bytt verkställande direktör samt anställt en ny person som huvudansvarig för bolagets administration i syfte att förbättra granskningen av bland annat bolagets kunddokumentation. Bolaget har vidare tagit fram nya blanketter för att inhämta och dokumentera uppgifter om kunderna samt för att informera om den ersättning bolaget erhåller för försäkringsförmedlingen, samt uppgett att det framöver kommer att kräva att alla som är verksamma i bolaget har den utbildning som krävs.

De åtgärder som Skandinavisk Kapitalförvaltning har vidtagit minskar i och för sig risken för att bolaget kommer att upprepa överträdelserna och kan därför anses tala för att Finansinspektionens ingripande skulle kunna stanna vid en varning förenad med en straffavgift. Enligt Finansinspektionens uppfattning har emellertid de brister som funnits i Skandinavisk Kapitalförvaltnings verksamhet varit så allvarliga och av sådan omfattning att något annat ingripande än återkallelse av bolagets tillstånd inte kommer i fråga. En annan bedömning skulle medföra att en försäkringsförmedlare skulle kunna bryta mot de mest centrala delarna av lagstiftningen, och utsätta sina kunder för mycket stora risker, utan annan påföljd än en varning förenad med en straffavgift. Detta skulle, enligt Finansinspektionens mening, riskera att undergräva syftet med kundskyddsreglerna. Finansinspektionen återkallar därför Skandinavisk Kapitalförvaltnings tillstånd att utöva försäkringsförmedling.

Eftersom Skandinavisk Kapitalförvaltnings nuvarande och presumtiva kunder kan drabbas negativt om verksamheten tillåts fortsätta, ska beslutet gälla omedelbart.

FINANSINSPEKTIONEN

Bengt Westerberg
Styrelseordförande

Karine Arakelian
Jurist

Beslutet har fattats av Finansinspektionens styrelse (Bengt Westerberg, ordförande, Birgitta Johansson-Hedström, Eva Lindström, Hans Nyman, Gustaf Sjöberg, Kristina Ståhl och Martin Andersson, generaldirektör) efter föredragning av juristen Karine Arakelian. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Per Håkansson, enhetschefen Håkan Dahlberg,

finansinspektören David Körösi Rejman samt juristen Mathilda Ludwigs deltagit.

Bilagor

Bilaga 1 – Hur man överklagar

Bilaga 2 – Tillämpliga bestämmelser

DELGIVNINGSKVITTO

FI Dnr 12-2335
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Beslut om återkallelse av tillstånd

Handling:

Beslut avseende återkallelse av tillstånd till Skandinavisk Kapitalförvaltning AB meddelat den 14 april 2014.

Jag har, i egenskap av behörig firmatecknare, denna dag tagit del av handlingen.

.....
DATUM

.....
NAMNTECKNING

.....
NAMNFÖRTYDLIGANDE

.....
EV. NY ADRESS

.....

.....

.....

Detta kvitto ska sändas tillbaka till Finansinspektionen **omgående**. Om kvittot inte skickas tillbaka kan delgivning ske på annat sätt, t.ex. genom stämningsman.

Om du använder det bifogade kuvertet är återsändandet gratis.

Glöm inte att **ange datum** för mottagandet.

Hur man överklagar

Om ni anser att beslutet är felaktigt kan ni överklaga det genom att skriva till förvaltningsrätten. Ställ överklagandet till Förvaltningsrätten i Stockholm, men skicka eller lämna det till Finansinspektionen, Box 7821, 103 97 Stockholm.

Ange följande i överklagandet:

- Namn och adress
- Vilket beslut ni överklagar och ärendets nummer
- Varför ni anser att beslutet är felaktigt
- Vilken ändring ni vill ha och varför ni anser att beslutet ska ändras.

Kom ihåg att underteckna skrivelsen.

Överklagandet ska ha kommit in till Finansinspektionen inom tre veckor från den dag ni fått ta del av beslutet.

Finansinspektionen skickar överklagandet vidare till Förvaltningsrätten i Stockholm, om det kommit in i tid och Finansinspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt som ni begärt.

Tillämpliga bestämmelser

- *Lagen (2005:405) om försäkringsförmedling (LFF)*
- *Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2005:11) om försäkringsförmedling (förmedlarföreskrifterna)*

Försäkringsförmedlarnas kunskap och kompetens

Enligt 2 kap. 6 § 4 LFF och 2 kap. 5 § 3 LFF framgår att en förutsättning för tillstånd att utöva försäkringsförmedling är att företagets anställda som ska förmedla försäkringar för företagets räkning har lämplig kunskap och kompetens för den verksamhet som ska utövas. Kraven på kunskap och kompetens preciseras i 2 kap. 1 – 12 §§ förmedlarföreskrifterna.

Enligt 2 kap. 1 § förmedlarföreskrifterna ska en försäkringsförmedlare som är en juridisk person se till att de anställda som ska förmedla försäkringar har den kunskap och kompetens som krävs och att de anställdas kunskaper uppdateras enligt 2 kap. 12 § förmedlarföreskrifterna.

Av 2 kap. 2 § förmedlarföreskrifterna framgår att den som ska förmedla försäkringar ska ha en kunskap som till sitt innehåll och sin nivå är anpassad till den verksamhet som ska utövas och de försäkringar som ska förmedlas.

Av de allmänna råd som är knutna till bestämmelsen ovan framgår bl.a. följande. Med att kunskapen ska vara anpassad till de försäkringar som ska förmedlas avses att hänsyn bör tas till om det gäller enkla, standardiserade produkter eller mer komplicerade produkter och om det bl.a. gäller livförsäkringar.

Enligt 2 kap. 6 § förmedlarföreskrifterna ska den som ska förmedla försäkringar som sin huvudsakliga verksamhet ha kunskap om försäkringsförmedlarens roll och ansvar, viss juridik samt viss ekonomi.

Enligt 2 kap. 7 § förmedlarföreskrifterna gäller särskilda kunskapskrav, utöver de krav som framgår av 6 §, för den som ska förmedla livförsäkringar. Kraven omfattar, förutom ytterligare juridisk kunskap, bl.a. kunskap om finansiell ekonomi, lagstadgad försäkring, försäkring enligt avtal, försäkringsformer och livförsäkringsteknik.

Den som förmedlar försäkringar har även en skyldighet att uppdatera sin kunskap på berörda områden när det behövs enligt 2 kap. 12 § förmedlarföreskrifterna.

Av 2 kap. 13 § förmedlarföreskrifterna framgår vidare att den som ska förmedla försäkringar ska ha praktisk erfarenhet som är anpassad till den verksamhet som ska utövas och de försäkringar som ska förmedlas.

Av de allmänna råd som är knutna till bestämmelsen ovan framgår i huvudsak följande. Med att den praktiska erfarenheten ska vara anpassad till de försäk-

ringar som ska förmedlas avses att hänsyn bör tas till om det gäller enkla, standardiserade produkter eller mer komplicerade produkter och om det gäller livförsäkringar. Med att den praktiska erfarenheten ska vara anpassad till den verksamhet som ska utövas avses att hänsyn även bör tas till vilka kundkategorier som förmedlingen ska avse. Den som ska förmedla försäkringar som sin huvudsakliga yrkesverksamhet bör som huvudregel under en sammanlagd bedömning av minst två år under de senaste fem åren ha arbetat med sådana arbetsuppgifter under kvalificerad handledning hos en försäkringsförmedlare eller med likvärdiga arbetsuppgifter för ett försäkringsföretag.

Enligt 2 kap. 14 § förmedlarföreskrifterna ska den som ska förmedla försäkringar även ha gjort ett test som visar att han eller hon har den kunskap som krävs enligt 2 kap. 2 – 12 §§ förmedlarföreskrifterna. Testet ska ha tillhandahållits eller godkänts av någon med kunskap om de ämnesområden som testet avser och av någon med kunskap om hur test utformas enligt vedertagna metoder för testutveckling. Dessutom ska testet genomföras på ett säkert och tillförlitligt sätt som garanterar den testades kunskaper.

Information om ersättningar

Enligt 6 kap. 1 § LFF ska en försäkringsförmedlare, i rimlig tid innan ett försäkringsavtal ingås, lämna information till kunden om bl.a. priset för försäkringsförmedlingen eller grunderna för hur priset bestäms och om provision eller annan ersättning kan påräknas bli betald av annan än kunden. Av 6 kap. 3 § LFF framgår att informationen ska lämnas till kunden i en handling eller annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för kunden och att informationen ska vara klar och begriplig.

Närmare bestämmelser om informationsskyldigheten finns i 6 kap. förmedlarföreskrifterna. Får förmedlaren ersättning för försäkringsförmedlingen från försäkringsgivaren när försäkringsavtal ingås, ska informationen avse storleken på ersättningen enligt 6 kap. 8 § förmedlarföreskrifterna. I samma paragraf föreskrivs att om försäkringsgivaren har rätt att få tillbaka hela eller del av ersättningen om försäkringstagaren inom viss tid från det att försäkringsavtalet ingicks helt eller delvis slutar att betala den avtalade premien, ska förmedlaren informera kunden om inom vilken tid som denna rätt gäller och hur stor del av ersättningen som försäkringsgivaren har rätt att få tillbaka (s.k. annullationsansvar).

Om förmedlaren får ersättning för försäkringsförmedlingen från försäkringsgivaren under försäkringstiden ska förmedlaren enligt 6 kap. 9 § förmedlarföreskrifterna informera kunden om grunderna för hur denna ersättning bestäms.

Får förmedlaren ersättning för försäkringsförmedlingen av annan än kunden eller försäkringsgivaren, ska informationen avse storleken på ersättningen eller, om detta inte är möjligt, grunderna för hur ersättningen bestäms enligt 6 kap. 11 § förmedlarföreskrifterna.

God försäkringsförmedlingssed och omsorgsplikt

En försäkringsförmedlare ska enligt 5 kap. 4 § första stycket LFF i sin verksamhet iaktta god försäkringsförmedlingssed och med tillbörlig omsorg ta tillvara kundens intressen. Vidare ska försäkringsförmedlare enligt andra stycket samma paragraf anpassa sin rådgivning efter kundens önskemål och behov samt rekommendera lösningar som är lämpliga för kunden.

Dokumentationsskyldighet

Enligt 6 kap. 6 § LFF ska förmedlaren dokumentera vad som förekommit vid förmedlingstillfället och lämna dokumentationen till kunden.

Enligt 7 kap. 1 § förmedlarföreskrifterna ska dokumentationen innehålla den information som enligt 6 kap. förmedlarföreskrifterna och 6 kap. 2 § LFF ska lämnas till kunden med uppgift om när informationen har lämnats till denne.

I 7 kap. 2 § förmedlarföreskrifterna anges vilka uppgifter om kunden som ska dokumenteras. Förutom uppgift om kundens person ska dokumentationen innehålla uppgift om kundens önskemål och behov samt i förekommande fall ekonomiska och andra förhållanden. Uppgifterna ska anpassas efter hur komplicerat det aktuella försäkringsavtalet är.

Av 7 kap. 3 § förmedlarföreskrifterna framgår vidare vilka uppgifter om förmedlingen som ska dokumenteras. Dokumentationen ska innehålla uppgift om tidpunkten för försäkringsförmedlingen, varje råd som lämnats till kunden och skälen för varje råd samt uppgift om kunden har avrått från att vidta en viss åtgärd och skälen för det. Uppgifterna om skälen för varje råd som lämnats till kunden ska anpassas efter hur komplicerat det aktuella försäkringsavtalet är.